

โรคติดเชื้อโคโรนา 2019 กับความโกลาหลในสังคม

ในรอบ 100 ปีที่ผ่านมา คงไม่มีโรคใดที่สร้างความโกลาหลในสังคมโลกได้เท่ากับโรคติดเชื้อโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด-19 เพราะเป็นโรคติดเชื้อที่มีจำนวนผู้ป่วยขยายตัวอย่างรุนแรงและรวดเร็วในแทบทุกทวีป สร้างความเสียหายไปแทบทุกมิติของสังคม โดยผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นมาจากมาตรการการป้องกันและควบคุมโรค นำไปสู่ผลกระทบอย่างมากมาย เริ่มตั้งแต่การตรวจอุณหภูมิ นักเดินทางที่สนามบิน การกำหนดมาตรการสวมหน้ากาก ล้างมือ การระงับการเดินทางไปยังเมืองต่างๆ ไปจนถึง การหยุดบิน หยุดเรียน ปิดศูนย์การค้า ปิดตลาด ปิดสถาน เจริญยนต์ เว้นการจั้ดประชุมสัมมนา โรงงานและโรงแรม หยุดกิจการ ธุรกิจการท่องเที่ยวหยุดกิจการ เกิดการ ตกงานอย่างกว้างขวาง ประชาชนขาดรายได้กันถ้วนหน้า มีการห้ามเดินทางข้ามเขตจังหวัด การห้ามออกนอก เคหะสถาน และเมื่อการระบาดขยายตัว เกิดปรากฏการณ์ แสงหยา แสงหาเตียงรักษา เกิดผู้เสียชีวิตเพิ่มมากขึ้น ก็เกิดปัญหาการจัดการกับศพผู้ตาย ส่วนเรื่องการป้องกัน ด้วยวัคซีน ก็มีปรากฏการณ์ไม่กล้าฉีด ไม่ยอมฉีด จนเมื่อ โรครุนแรง ก็เกิดภาวะแย่งกันขอฉีด รวมถึงการเลือก ประเภทของวัคซีน ถ้าเทียบกับโรคอื่นๆ ที่ผ่านมาก็ยังมี แต่โรคเอดส์เท่านั้นที่มีความรุนแรง ทำให้เกิดการป่วยการ ตายมากมาย แต่ความรุนแรงที่เกิดขึ้นเป็นแบบค่อยเป็น ค่อยไป ทั้งภาคเศรษฐกิจและสังคมสามารถดำเนินการได้ ตามปกติ ไม่กระทบกับการใช้ชีวิตประจำวันของประชาชน

ตลอด 20 เดือนที่ผ่านมา โรคโควิด-19 ได้สร้าง ปัญหาในแทบทุกด้าน ความหวาดกลัวต่อโรค และความ จำเป็นในการควบคุมโรคทำให้เกิดมาตรการดำเนินการ

มากมาย และเกิดคำถามใหม่ๆ ขึ้นตลอดเวลาเกี่ยวกับ สถานการณ์โรค ลักษณะอาการ มาตรการป้องกัน การแยก และกักกันโรค การดูแลผู้ติดเชื้อ การรักษา และอื่น ๆ อีกมากมาย ประกอบกับความก้าวหน้าทางการสื่อสาร ทำให้ มีผู้ให้ข้อมูล ให้ความเห็น และให้คำแนะนำที่มีทั้งความ น่าเชื่อถือ ความไม่น่าเชื่อ ความสับสน ทั้งข่าวจริง ข่าว ลวง สารพัด จนถึงวันนี้ มีปัญหามากมายที่ยังหาคำตอบ ไม่ได้

สำหรับประเทศไทย วงจรสถานการณ์โรคมียังขาขึ้น และขาลง ในช่วยแรกของการระบาด ประเทศไทยได้รับการยกย่องว่า สามารถควบคุมโรคได้ดีเป็นอันดับที่ 1 หรือ ที่ 2 ของโลก มาตอนนี้ ความรุนแรงของการแพร่ระบาด ถือว่ารุนแรงมาก เมื่อ 2 วันก่อน จำนวนรวมผู้ป่วยทั้งหมด ถึงระดับ 1 ล้านคนแล้ว และทั้งจำนวนป่วยและจำนวน ตายอยู่ในช่วงขาขึ้น มีการทำลายสถิติแทบทุกวัน เกิด ความโกลาหลทั้งด้านการป้องกัน การดูแลรักษา และการ ใช้ชีวิตประจำวันของประชาชน

ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างคำถามต่างๆ เกี่ยวกับโรค- โควิด-19 ที่ยังหาคำตอบไม่ได้

1. สถานการณ์โรคที่แท้จริงเป็นอย่างไร?

จากรายงานจำนวนรวมของผู้ป่วยเกิน 1 ล้านคน (หรือประชาชน 70 คนต้องเคยติดเชื้อ 1 คน) เป็นตัวเลข ของผู้ที่ได้รับการตรวจหาเชื้อ แต่เนื่องจากผู้ติดเชื้อส่วน- ใหญ่ไม่มีอาการ จึงเป็นไปได้ว่า ตัวเลขผู้ติดเชื้อจะสูงกว่า ตัวเลขที่รายงาน และมีประชาชนอีกจำนวนไม่น้อยที่ไม่ ทราบสถานะตนเองว่าติดเชื้อไปแล้ว และกำลังแพร่เชื้อ ไปยังผู้ใกล้ชิด จึงมีคลัสเตอร์ใหม่ๆ เกิดขึ้นตลอดเวลา

2. อาการของโรคเป็นอย่างไรกันแน่?

ในช่วงแรก ๆ ผู้ติดเชื้อส่วนใหญ่ไม่มีอาการป่วย ส่วนผู้ที่เจ็บป่วย ส่วนใหญ่มีอาการของโรคทางเดินหายใจ เรียกกันว่าไวรัสลงปอด ต่อมาพบอาการอื่นๆ อีกหลายระบบ เช่น การสูญเสียความสามารถในการดมกลิ่นและรับรส มีผื่นบนผิวหนัง พวดหรือเคลื่อนไหวไม่ได้ เจ็บแน่นหน้าอก บางรายเสียชีวิตอย่างรวดเร็ว ทำให้ไม่แน่ใจว่าอาการที่พบเป็นโรคโควิด-19 หรือไม่ และไม่ไปรับการตรวจหาการติดเชื้อ

3. มาตรการป้องกันที่ทางสาธารณสุขแนะนำได้ผลจริงหรือไม่

ตอนนี้คนไทยยกการ์ดสูงในด้านการป้องกัน คนทุกคนสวมแมสก์ในที่สาธารณะ สถานที่ทำงานแทบทุกแห่ง มีเครื่องสแกนอุณหภูมิร่างกาย มีการแยกระยะห่างทางสังคม แล้วทำไมจึงมีการติดเชื้อเพิ่มขึ้นทุกวัน การสวมแมสก์ได้ผลจริงหรือไม่ เชื้อโรคติดมากับควันบุหรี่หรือไม่ เคยมีคนทบทวนดูหรือไม่ว่า เครื่องวัดอุณหภูมิที่ใช้กันอย่างกว้างขวางอยู่ทุกวันในขณะนี้ ช่วยให้สามารถค้นพบผู้ป่วยได้จริงหรือไม่ และพบไปแล้วก็คน

4. ปัญหาหลากหลายจากมาตรการวัคซีน

ในช่วงแรกของการระบาด ดูเหมือนประเทศไทยสามารถควบคุมสถานการณ์ได้ดีในขณะที่ประเทศอื่นๆ มีสถานการณ์การป่วยการตายรุนแรงมาก จนหลายๆ ฝ่ายคิดกันว่า ประเทศไทยคงไม่จำเป็นต้องใช้วัคซีน และนักวิชาการจำนวนหนึ่งก็พยายามสื่อสารให้ประชาชนเข้าใจว่า วัคซีนที่พัฒนาในระยะสั้นแบบนี้ มีอันตราย เหมือนเป็นการยั่วว่า ประเทศไทยไม่น่าจะส่งเสริมการใช้วัคซีน พอมาเรื่อยๆ อีกทีว่า ถ้าไม่ได้วัคซีนคงคุมโรคไม่อยู่ ก็มีความตื่นตัวในการหาซื้อวัคซีนมาให้ประชาชน ขณะเดียวกันก็เกิดปัญหาความกลัวผลแทรกซ้อนจนไม่ยอมฉีด พอการป่วยการตายเพิ่ม ก็เกิดความตื่นตัวหาที่ฉีดวัคซีน และขณะเดียวกัน เกิดความโกลาหลเกี่ยวกับชนิดของวัคซีนที่จะได้รับ เป็นแบบเชื้อตาย เชื้อเป็น หรือแบบอาร์เอ็นเอ มีความสับสนเกี่ยวกับช่วงเวลา และจำนวนครั้งที่ควรได้รับ (2 เข็ม 3 เข็ม ห่างกัน 4 -14 สัปดาห์) เป็นต้น ขณะ

เดียวกัน ตลาดวัคซีนที่มีจำกัด ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของนานาประเทศ ทำให้เกิดความขาดแคลน ยิ่งเป็นการซ้ำเติมปัญหาให้รุนแรงขึ้น

5. ปัญหาการดูแลผู้ติดเชื้อ

จากจำนวนผู้ป่วยและผู้สัมผัสโรคที่เพิ่มขึ้นมาก เกิดปัญหาว่า จะหาพื้นที่กักกันผู้สัมผัสได้อย่างไร การให้ผู้สัมผัสกักตัวอยู่ในบ้านตนเอง (home quarantine) ได้ผลจริงหรือไม่ การแยกผู้ป่วยอย่างไร จะหาเตียงสำหรับผู้ป่วยให้เพียงพอได้อย่างไร จะจัดสร้างจัดหาโรงพยาบาลสนามให้เพียงพอได้อย่างไร การให้ผู้ติดเชื้อดูแลตนเองที่บ้าน (home isolation) ได้ผลจริงหรือไม่ และจะจัดระบบบริการจัดการรวมทั้งการส่งต่อผู้ป่วยให้มีประสิทธิภาพได้อย่างไร

เรื่องยารักษาที่เป็นประเด็นสำคัญ มีการนำยาหลากหลายชนิดมาใช้ ทั้งยาแผนปัจจุบัน (ยาต้านไวรัส เช่น ฟาวิพิราเวียร์ ยาต้านพยาธิ เช่น ไอเวอร์เม็กติน และอื่นๆ) และยาสมุนไพร (ฟ้าทะลายโจร กระชายขาว และอื่นๆ) โดยมีปัญหาว่า จะจัดหายาเพียงพอได้อย่างไร ทั้งๆ ที่ไม่ทราบแน่ชัดว่า การที่ผู้ป่วยมีอาการดีขึ้นเป็นจากธรรมชาติของโรค หรือเป็นจากยาตัวใด

6. ปัญหาเกี่ยวกับมาตรการบริหารจัดการโรค

การที่โรคโควิด-19 ทำให้เกิดความชะงักงันในด้านเศรษฐกิจ รัฐบาลจึงเร่งที่จะแก้ปัญหาโดยเร็ว โดยการทำให้เป็นพื้นที่ทดลองที่ภูเก็ต เรียกว่า ภูเก็ตแซนด์บ็อกซ์ วิธีการคือระดมฉีดวัคซีนจนครอบคลุมเกินร้อยละ 70 แล้วปล่อยให้ประชาชนใช้ชีวิตตามปกติ รื้อพื้นที่การท่องเที่ยวเพื่อทดสอบว่า หากได้ผลจะได้ขยายไปสู่พื้นที่อื่น ถึงตอนนี้ ภูเก็ตยังมีผู้ป่วยรายใหม่เพิ่มขึ้นทุกวัน แล้วจะยับยั้งได้อย่างไร

เท่าที่รวบรวมมา จะเห็นได้ชัดว่า โรคโควิด-19 ทำให้เกิดความโกลาหลในสังคมอย่างมากมาย และจนถึงขณะนี้ ยังไม่มีทางรับรู้ว่าจะประเทศไทยจะต้องคอยแก้ปัญหาและควบคุมสถานการณ์ความรุนแรงนี้ไปอีกนานเท่าใด

นพ. วิวัฒน์ โรจนพิทยากร

บรรณาธิการ